

N:o 75.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående försäljning af vissa delar af kungsladugården Gripsholm N:o 1 i Södermanlands län; gifven Stockholms slott den 9 mars 1906.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att de till kungsladugården Gripsholm n:o 1 om 9 mantal i Kärnbo socken jämte underlydande i Kärnbo och Taxinge socknar af Selebo härad samt i Åkers socken af Åkers härad, allt i Södermanlands län, hörande utägorna Herrhagstorp, Hallmyra äng och Ramtorps äng må från egendomen afsöndras och, fördelade i lotter, försälas i enlighet med föreskrifterna i 8:de och följande momenten af kungl. skrifvelsen till domänstyrelsen angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenhetens upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896 med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1908,

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljningar inflyta, må, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

De till ärendet hörande handlingar och karta skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF.

Gösta Tamm.

*Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 9 mars 1906.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern STAAFF,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: TINGSTEN,
              BIESÈRT,
              friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
              TAMM,
              SIDNER,
              HELLNER,
              SCHOTTE,
              BERG,
              BERGSTRÖM.

44:o.

Departementschefen, statsrådet Tamm anförde vidare:

I underdånig skrifvelse den 2 nästlidna februari har domänstyrelsen anmält, att vid under år 1905 å kungsladugården Gripsholm n:o 1 om 9 mantal i Kärnbo socken jämte underlydande i Kärnbo och Taxinge socknar af Selebo härad samt i Åkers socken och Åkers härad, allt i Södermanlands län, hållen arrendeuppskattning för förnyad utarrendering från den 14 mars 1908 af denna egendom, som lämnade mer än 600 kronor i årligt arrende, af uppskattningsmännen väckts förslag om

afsöndring och försäljning af vissa delar af egendomen, och har domänstyrelsen, under återopande af 7:de momentet i nådiga skrifvelsen till styrelsen angående bestämmelser att tjäna till efterrättelse i fråga om lägenheters upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896, underställt det väckta förslaget Kungl. Maj:ts nådiga pröfning samt för sådant ändamål öfverlämnat instrument öfver förberörda uppskattning, yttrande af Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet samt öfriga till ärendet hörande handlingar jämte en af förste landtmätaren H. R. Linder öfver egendomen upprättad karta med tillhörande beskrifning.

Af handlingarna inhämtas, bland annat:

att egendomen, hvars hufvudgård vore belägen invid Mariefred, innehölle en areal af 408 hektar 15,2 ar;

att i förenämnda areal inginge utägorna Herrhagstorp, Hallmyra äng och Ramtorps äng, hvilka på grund af sitt aflägsna läge från hufvudgården varit utarrenderade till underarrendatorer;

att Herrhagstorp, som vore beläget 1 mil från hufvudgården utefter landsvägen mellan Läggesta och Södertälje, omfattade det å berörda karta med ägofigurerna n:ris 377—454 betecknade område, innehållande, ägofiguren n:o 423, en väg, om 30 ar oberäknad, 68 hektar 25,1 ar;

att Hallmyra äng, som, belägen 1,5 mil från hufvudgården utmed allmän väg och 0,8 nymil från Strängnäs, delades af norra Södermanlands järnväg, för hvilken ett å kartan med ägofiguren n:o 498 betecknad område om 78 ar från utägan exproprierats, i två delar, omfattade, med frånräknande af denna areal, 17 hektar 40 ar, å kartan upptagna under ägofigurerna n:is 455—497;

att Ramtorps äng, belägen 2 mil från hufvudgården, omfattade det å kartan med ägofigurerna n:is 499—537 betecknade område om 9 hektar 4,5 ar, innehållande, ägofigurerna n:ris 504 och 518, två vägar, om tillhopa 20,6 ar oberäknade, 8 hektar 83,9 ar;

att å dessa utägor vore uppförda åtskilliga kronan tillhöriga byggnader;

att å egendomen funnes följande med enskilda personer tillhöriga bostadshus försedda lägenheter, nämligen en benämnd Sirisro, belägen nära Gripsholmsviken, öster om hufvudgården, å hvilken lägenhet vore uppfördt ett boningshus jämte uthus och hvars område, å kartan betecknad med ägofigurerna n:ris 301—311, hufvudsakligen utgjordes af en ekbacke samt några mindre planteringsland, samt en kallad Tivoli,

å hvilken lägenhet, som vore belägen likaledes öster om hufvudgården invid allmän väg, funnes boningshus jämte uthus och hvars område, å kartan betecknad med ägofigurerna n:ris 350—362, bestode af en väl vårdad hagbacke och en ej obetydlig trädgård, hvarjämte å holmen Tjufskär eller Tyskär i Mälaren funnes uppförd en sommarvilla med tillhörande uthus samt vore anlagdt ett obetydligt planteringsland;

att uppskattningsmännen, som ansett, att innehafvarne af dessa tre lägenheter borde vid egendomens förnyade utarrendering berättigas att fortfarande bibehålla dem, föreslagit afsöndring och försäljning jämlikt bestämmelserna i ofvan åberopade nådiga skrifvelse den 25 september 1896 af utägorna Herrhagstorp, Hallmyra äng och Ramtorps äng, därvid uppskattningsmännen hemställt, att nämnda utägor måtte delas och försälas i smärre lotter, nämligen:

¶ *Herrhagstorp* i två delar, en på hvardera sidan af landsvägen, af hvilken den genomlöptes, hvilka delar skulle omfatta, den ena, i uppskattningsinstrumentet upptagen såsom lägenheten n:o 1, hvarå åbyggnaderna vore belägna, de ägofigurer, som å kartan betecknades med n:is 377—422 samt hälften af ägofiguren n:o 423, innehållande, ifrågavarande del af sistnämnda ägofigur, en väg, oberäknad, 40 hektar 95,3 ar, däraf 90,6 ar tomt, 12 hektar 69,2 ar åker, 27 hektar 26,4 ar skogsmark och 9,1 ar impediment, och den andra eller lägenheten n:o 2 de ägofigurer, som å kartan upptagits under n:is 424—454 och hälften af n:o 423, innehållande, delen af sistnämnda ägofigur, en väg, oberäknad, 27 hektar 29,8 ar, däraf 15 hektar 62,2 ar åker, 3 hektar 69 ar odlingsmark, 7 hektar 83,1 ar afrösningsjord och 15,5 ar impediment,

Hallmyra äng jämväl i två delar med järnvägen såsom gräns dem emellan, af hvilka, med frånräknande af järnvägens område, den ena, eller lägenheten n:o 3, skulle omfatta de ägofigurer å kartan, som betecknades med n:o 478—487, innehållande tillhopa 5 hektar 42,7 ar, däraf 5 hektar 4,7 ar åker, 22,8 ar betesbacke och väglinda samt 15,2 ar impediment, och den andra, lägenheten n:o 4, de ägofigurer, som betecknades med n:is 455—477 och 488—497 om tillhopa 11 hektar 97,3 ar, däraf 10 hektar 77,9 ar åker, 79,2 ar backar och lindor samt 40,2 ar impediment, och

Ramtorps äng i tre delar, af hvilka en, lägenheten n:o 5, skulle omfatta de ägofigurer, som å kartan betecknats med n:is 500—504, 508—517 och 519, innehållande — oberäknadt ägofiguren n:o 504, en väg, om 10,5 ar — 3 hektar 4 ar, däraf 2 hektar 67,9 ar åker, 20,2 ar lindor, 2 ar äng och 13,9 ar impediment, en annan, lägenheten n:o 6, de ägo-

figurer, hvilka å kartan upptagits under n:is 499, 505—507 samt 520 och 521, om tillhopa 1 hektar 74,8 ar, däraf 1 hektar 64 ar åker, 2,4 ar äng och 8,4 ar impediment, samt den tredje delen, lägenheten n:o 7, de ägofigurer, som å kartan betecknats med n:is 518 och 522—537, innehållande — oberäknadt ägofiguren n:o 518, en väg, om 10,1 ar — 4 hektar 5,1 ar, däraf 2 hektar 54,3 ar åker, 1 hektar 43,9 ar mossmark och lindor samt 6,9 ar impediment;

att de till försäljning föreslagna delarna af egendomen af uppskattningsmännen åsatts följande saluvärden: lägenheten n:o 1 8,500 kronor, däraf 1,546 kronor 56 öre för växande skog, lägenheten n:o 2 7,200 kronor, däraf 197 kronor 63 öre för växande skog, lägenheten n:o 3 2,500 kronor, lägenheten n:o 4 4,900 kronor, lägenheten n:o 5 1,100 kronor, lägenheten n:o 6 700 kronor samt lägenheten n:o 7 1,100 kronor; samt

att Kungl. Maj:ts befallningshafvande förmålt sig icke hafva något emot de af uppskattningsmännen framställda förslag att erinra, hvarvid Kungl. Maj:ts befallningshafvande dock fäst uppmärksamheten därå att, ehuru icke någon af ofvan omförmälda lägenheterna Sirisro, Tivoli och Tjufskär eller Tyskär kunde betraktas såsom jordbrukslägenhet, det likväl syntes Kungl. Maj:ts befallningshafvande hafva varit lämpligt, att äfven de till ifrågavarande lägenheter hörande ägoområden saluvärderats och föreslagits till afsöndring.

För egen del har domänstyrelsen anfört att, med afseende därå att, såsom Kungl. Maj:ts befallningshafvande anmärkt, nämnda lägenheter icke vore att till jordbrukslägenheter hänföra, och då, enligt hvad domänintendenten under hand meddelat, särskildt de två förstnämnda af dem icke utan men för hufvudgårdens bruk skulle kunna därifrån försälas, styrelsen ansåge hvad Kungl. Maj:ts befallningshafvande beträffande samtliga dessa lägenheter ifrågasatt icke böra vinna beaktande, hvaremot styrelsen icke hade något att erinra i anledning af förslaget om afsöndring och försäljning af förenämnda utägor.

Åberopande hvad i detta ärende förekommit, hemställer jag i underdånighet, att Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att medgifva,

dels att de till ifrågavarande egendom hörande utägorna Herrhagstorp, Hallmyra äng och Ramtorps äng må från egendomen afsöndras och, fördelade i lotter, försälas i enlighet med föreskrifterna i 8:de och följande momenten af ofvanberörda nådiga skrifvelse den 25 september 1896 med tillträdesrätt för köpare den 14 mars 1908,

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljningar inflyta, må, på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsodling tjänlig mark.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdde hemställen behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:

Reinh. H. J. Rudbeck.
